Cine și cât pierde din războiul tarifelor dintre SUA și UE?

Autor: Alex Milcev, Partener, liderul departamentului Asistență fiscală și juridică, EY România

Cele două continente sunt despărțite de un Atlantic ce oferă multe provocări, iar de câteva luni, și de aprige dispute tarifare, care par a avea și mai multe necunoscute. Europa, mai exact țările membre ale Uniunii Europene, și Statele Unite ale Americii, după instalarea noii administrații la Casa Albă sub președinția Trump, se înfruntă, de aproape o jumătate de an, într-un conflict comercial: cu „arma” numită taxe vamale (ultima salvă a fost trasă acum câteva zile – un salt tarifar de la 10% la 50% în direcția UE!).

„Războiul tarifar” – o expresie devenită obișnuită în discursul politic și economic al ultimelor luni – are potențialul să producă un adevărat tsunami în balanțele comerciale ale celor mai puternice economii europene. Ceea ce la nivelul Uniunii Europene părea un succes pe termen lung – un excedent comercial solid, dobândit în ultimul deceniu, consolidat în timpul administrației Biden – se dovedește acum, în noul context de la Casa Albă, o poveste cu învingători și perdanți. Pe termen scurt, căci pe termen lung, la fel ca în orice război, (mai) toată lumea va pierde. Întrebarea este cât timp va dura această situație, cine va ceda primul și cine se va ambiționa, într-un context economic global marcat oricum de crize suprapuse, de toate felurile: sociale, politice, de ideologii și viziuni economice opuse.

UE – SUA – o relație avantajoasă pentru europeni

În 2024, Uniunea Europeană a exportat bunuri în valoare de peste 531 miliarde euro către SUA, importând în același timp

mărfuri de 333 miliarde euro, ceea ce a generat un excedent de 198 miliarde euro. Un rezultat aparent pozitiv, dar care ascunde mari disparități între statele membre. Acest dezechilibru a fost alimentat de trenduri pe termen lung, dar și de factori conjuncturali, precum pandemia, noua administrație SUA, războiul din Ucraina sau boom-ul importurilor de energie și echipamente militare din anul 2022, cel al declanșării acestui război.

Topul primelor cinci țări care au avut în 2024 excedent **comercial** în balanța cu SUA (exporturi superioare importurilor) au fost, în ordine: **Germania** (92,2 mld. euro)**,** **Irlanda** (50,8 mld. euro), **Italia** (38,9 mld. euro), **Austria** (11,4 mld.euro), **Suedia** (9,3 mld. euro). Vezi tabelul 1 mai jos. Este lesne de presupus faptul că exact aceste țări s-ar putea să aibă cele mai mari probleme în viitorul apropiat. De ce? Pentru că exporturile lor către SUA vor deveni mai scumpe ca până acum (când SUA percepeau tarife mai mici la importurile dinspre UE), prețul mărfurilor vândute pe piața americană va fi mai mare automat și, în consecință, consumul acestor produse va fi mai mic, și producătorii UE riscă să rămână cu capacități de producție mult subutilizate. Dacă ne referim la echipamente și alte bunuri „grele”, de care depinde economia americană și sectoare vitale ale acesteia, lucrurile se complică.

Motivul pentru care UE are o balanță comercială pozitivă cu SUA este dat de volumul mare al exporturilor de produse medicinale și farmaceutice. Pe acest segment, UE exportă mai mult decât dublu (77,5 mld. euro) valoarea importurilor din SUA (33 mld. euro). Pe de altă parte, suma **primelor două** cele mai importante domenii de export UE în SUA (120 mld.euro), ce reprezintă industria de sănătate europeană, este egală cu suma **primelor patru** domenii de activitate economică din care vin importurile din SUA – produse petroliere, produse medicinale și farma, aeronave și echipamente asociate, motoare și mecanisme de acționare neelectrice (120 mld. euro). Ceea ce

oferă o foarte bună imagine a poziției de beneficiar net pe relațiile comerciale bilaterale UE – SUA, bazate tocmai pe o politică a tarifelor istorice mici ale SUA la importurile din Europa.

Marii perdanți ar putea fi exact cei cu excedente în relația bilaterală cu SUA

Ironia este că, Germania, deși este cea mai mare economie europeană și principal exportator în SUA, poate deveni o principală victimă a războiului tarifar, fiind totodată și cel mai mare importator de bunuri americane. Industria auto este ținta predilectă a tarifelor americane și va fi afectată de politicile administrației Trump. Exporturile au însumat anul trecut 161 mld. euro, iar importurile 69 mld. euro, ambele fiind cele mai ridicate din UE. Ca domenii, Germania exportă mașini, vehicule și produse farmaceutice, aparate optice, foto, tehnice, medicale.

Vulnerabilitățile economice ale Germaniei, inclusiv cererea redusă din China, costurile ridicate ale energiei și scăderea subvențiilor pentru vehicule electrice, amplifică amenințarea. Noile tarife SUA ar putea induce o recesiune în Germania, potrivit analiștilor, și ar putea tensiona și mai mult relațiile transatlantice.

Irlanda este în top la exporturi către SUA, de exemplu, pentru că produce foarte mult în sectorul medical și farmaceutic. O serie de companii cu sediul și fabricile în această țară sunt, de fapt, americane, dar produc în Irlanda datorită cotei reduse a impozitului pe profit (low corporate tax rate).

Italia este în top țări excedentare comercial cu SUA, pentru că exportă echipamente, accesorii și fashion, farmaceutice și băuturi. Această țară, a treia cea mai expusă, este lovită atât pe produse manufacturiere, cât și pe textile și vinuri – sectoare vulnerabile în fața măsurilor tarifare. De reținut că în toate țările dezechilibrul comercial e influențat masiv și

de sectorul de servicii, unde un rol important îl joacă giganții tech americani: tarifele ocolesc această zonă, însă alte măsuri fiscale pot lovi acolo la fel de dur.

Franța și Spania resimt, de asemenea, efecte negative semnificative, în timp ce impactul asupra Greciei este relativ limitat. Franța exportă produsele sale-vedetă (vinuri, brânzeturi, fashion și parfumerie, articole de lux, în general) și caută soluții de contracarare. Spania, la rândul ei, combustibil și produse derivate, medicamente, transformatoare și echipamente electrice.

Tabel 1. Situația schimburilor de bunuri UE – SUA, 2024

Țările UE	**Loc**	**Importuri (milioane euro)**	**Loc**	**Exporturi (milioane euro)**	**Loc**	**Excedent/ Deficit (milioane euro)**
Austria	11	4.802	8	16.218	4	11.415
Belgia	4	31.401	6	32.958	13	1.557
Bulgaria	23	419	20	1.082	15	664
Croația	20	785	22	805	20	20
Cipru	26	245	27	53	23	-191
Cehia	12	3.486	13	6.580	9	3.094
Danemarca	10	5.915	11	8.522	12	2.607
Estonia	24	311	23	714	16	402
Finlanda	13	2.593	12	6.972	6	4.379
Franța	3	44.075	4	47.064	10	2.989
Germania	1	68.968	1	161.215	1	92.247

Grecia		15	2.161		17	2.412		18	250
Ungaria		16	1.664		15	5.008		8	3.344
Irlanda		7	21.257		2	72.085		2	50.828
Italia		5	25.889		3	64.759		3	38.870
Letonia		27	242		24	531		17	289
Lituania		17	1.614		19	1.847		19	233
Luxemburg		22	601		25	423		22	-178
Malta		25	280		26	268		21	-12
Olanda		2	68.166		5	43.430		27	-24.736
Polonia		8	12.125		10	11.634		25	– 491
Portugalia		14	2.415		14	5.318		11	2.903
România		18	1.314		18	2.284		14	970
Slovacia		21	766		16	4.478		7	3.711
Slovenia		19	1.218		21	941		24	-277
Spania		6	24.160		7	18.179		26	-5.981
Suedia		9	6.512		9	15.811		5	9.299
TOTAL			**333.384**			**531.592**			**198.208**
Sursa: Eurostat, 2024									

România și alte țări din estul Europei

Top 5 țări europene care au un deficit al balanței comerciale cu SUA, având importuri mai mari ca exporturile sunt **Cipru, Slovenia, Polonia, Spania, Olanda**, acestea fiind țările care, teoretic, vor fi afectate marginal de creșterea taxelor vamale americane (vezi tabelul 2). Însă, pe de altă parte, ele vor fi mai expuse măsurilor de retaliere ale UE, și deci costul acestor importuri din SUA va reduce cererea. Polonia, Cehia,

Ungaria sunt cei mai mari importatori și exportatori de bunuri către și dinspre SUA dintre țările foste comuniste care au aderat la UE. România este pe locul cinci. Polonia și Slovenia sunt singurele țări care înregistrează o balanță comercială pe minus. Diferența negativă în comerțul cu bunuri dintre Polonia și SUA este cauzată, cel mai probabil, de investițiile masive ale Poloniei în echipamente militare, în special cele americane, și volumul ridicat de gaz lichefiat cumpărat de această țară, odată cu invazia Rusiei în Ucraina. Țările foste comuniste reprezintă doar 7,2% și 6,8% din importurile, respectiv exporturile, UE în raport cu SUA. Prin urmare, este de așteptat ca impactul războiului tarifar să fie mai redus asupra acestora.

Tabel 2. Situația schimburilor de bunuri Țări ex-comuniste – SUA, 2024

Țările UE	Loc	Importuri (milioane euro)	Cotă în total importuri SUA		Loc	Exporturi (milioane euro)	Cotă în total exporturi SUA	
Bulgaria	9	419	1,7%		7	1.082	3%	
Croația	7	785	3,3%		9	805	2%	
Cehia	2	3.486	14,6%		2	6.580	18%	
Estonia	10	311	1,3%		10	714	2%	
Ungaria	3	1.664	6,9%		3	5.008	14%	
Letonia	11	242	1,0%		11	531	1%	
Lituania	4	1.614	6,7%		6	1.847	5%	
Polonia	1	12.125	50,6%		1	11.634	32%	
România	5	1.314	5,5%		5	2.284	6%	

Slovacia	8	766	3,2%		4	4.478	12%	
Slovenia	6	1.218	5,1%		8	941	3%	
TOTAL		**23.942**	**100.0%**			**35.903**	**100%**	

Sursa: Eurostat, 2024

Anul exploziei importurilor din SUA – 2022

Prima administrație Trump (2017–2021) a fost un punct de cotitură. În doar patru ani, deși s-au aplicat tarife și s-au tensionat relațiile, **excedentul UE față de SUA a crescut cu 38%**, de la 120,7 miliarde euro în 2017 la 166,9 miliarde euro în 2021. În mod ironic, tocmai presiunile și retorica anti-UE au determinat o consolidare a frontului comun european în negocierile comerciale, nelăsând spațiu pentru concesii bilaterale între SUA și state individuale.

După invazia Rusiei în Ucraina, UE a fost forțată să-și diversifice drastic sursele de energie. Importurile de gaze lichefiate (LNG) și echipamente militare din SUA au crescut cu **54% într-un singur an**, cea mai mare creștere din ultimul deceniu. Chiar dacă tarifele sunt aplicate uniform la nivelul UE, **impactul este inegal**. Țările cu expunere comercială ridicată – Germania, Irlanda, Italia – vor resimți primele efectele. De partea cealaltă, economii mai mici sau cu relații comerciale reduse cu SUA vor fi mult mai puțin afectate. De exemplu, BNR a publicat recent un studiu al impactului sectorial în România, estimând efectul negativ între 0,17-0,26 puncte procentuale din PIB (din care două treimi vin indirect prin lanțurile valorice europene).

Concluzie: Uniune la negociere, fragmentare la impact

În timp ce UE își negociază relațiile externe ca un bloc unitar, realitatea economică internă este una fragmentată. Marii câștigători din comerțul cu SUA se pot transforma rapid în pierzători, dacă războiul tarifar escaladează. Cu toate că politica tarifară e comună, **inegalitatea de impact** este clară

– și ar trebui să constituie un punct de reflecție pentru politicile economice UE din viitorul apropiat. Sigur că orientarea generală, pentru ambele părți, va fi dată de rezultatul negocierilor care vor avea loc, inevitabil, după furia și amenințările reciproce de moment. Dinamica generală și tensiunile din acest moment reflectă, de altfel, complexitatea relațiilor comerciale internaționale și efectele tarifelor asupra diferitelor economii.

Pe termen lung însă, concluzia este una singură și sigură, dacă acest război al tarifelor reciproce se va prelungi: toată lumea va pierde. Și speranța este aceea că niciuna dintre părți nu va rămâne într-o poziție cimentată, din care să nu dorească reconciliere și o revenire la sentimente și tarife mai bune.